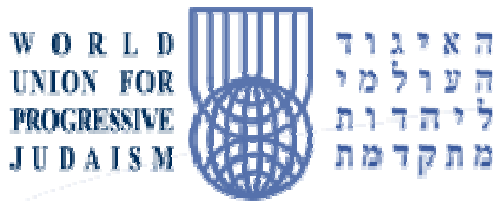

5775

Torah from Around the World

Rabbi Nechoenja, de zoon van HaKana, zegt: Ieder die het juk van Wijsheid op zich neemt, zal geen last hebben van politieke onderdrukking en van dagelijkse zorgen. Maar ieder die het juk van Wijsheid afwerpt, zal last hebben van politieke onderdrukking en van dagelijkse zorgen.

[Pirke Awot V:5. Uit: Spreuken over de Fundamenten, uitgave Amphora Books]

Tisja BeAv valt dit jaar op Sjabbat. Daarom verschuift de naleving ervan naar de dag erna (dus na het einde van de Sjabbat en op zondag).

Sjabbat 25 juli 2015 / 9 av 5775, Dewariem, Dewariem/Deuteronomium 1:1 - 3:22

Tanach, blz. 349 - 357

Haftara: Jesjaja 1:1 - 27

Tanach, blz. 801 - 803

Commentaar: rabbijn Colin Eimer. Hij werkt al meer dan vier decennia als rabbijn, vooral van de Sja'arei Tsedek North London Reform Synagoge (voorheen de Southgate Reform Synagoge), Londen.

Vertaler: Rachel Reedijk

[Oorspronkelijke Engelse versie](#)

Het vinden van een balans

Toeval bestaat niet...

Stel dat... ik een graad in sterrenkunde en in meetkunde zou hebben, dan was ik beter toegerust om te begrijpen hoe de joodse kalender werkt. Ik zou dan kunnen uitzoeken hoe het komt dat Erev Tisja BeAv, de negende dag van de Hebreeuwse maand Av, de 'zwarte vastendag' in het joodse jaar, altijd op dezelfde dag van de week valt als de eerste seideravond.

Maar dit is niet de enige toevalligheid. In de haggada stellen vier kinderen vragen. De vraag van het verstandige kind is afkomstig uit het boek Dewariem. We vinden deze in sidra Wa'etchanan, een tekst die altijd gelezen wordt op de Sjabbat na Tisja BeAv. Dit zou nog een eenvoudige coïncidentie hebben kunnen zijn, het gevolg van de bijzondere wijze waarop de joodse kalender is samengesteld. Maar er bestaat nog een verband tussen Pesach en Tisja BeAv; iets dat geen toeval kan zijn.

Tisja BeAv is een zwarte vastendag omdat tal van catastrofes in de joodse geschiedenis zich klaarblijkelijk hebben voorgedaan op deze dag: de verwoesting van beide Tempels – met een tussenperiode van bijna zevenhonderd jaar; de verordening die de Joden uit Spanje verdreef werd in 1492 afgekondigd op Tisja BeAv; er zijn talloze andere voorbeelden. De Midrasj vertelt hoe de Israëlieten in de woestijn één keer per jaar hun eigen graf groeven en daar in gingen liggen. Gedurende deze veertig jaar zouden alleen diegenen in leven blijven die in de woestijn geboren waren, zij die alleen vrijheid kenden. Je hoeft geen rekenwonder te zijn om te bedenken dat dit ritueel plaatsvond op Tisja Beav – terwijl Tisja Beav nog niet eens bestond!

Behalve dat zich zoveel de onwaarschijnlijkheden opstapelden: zoveel rampen die in zoveel jaren en op zoveel verschillende plaatsen gebeurden op Tisja Beav – heeft deze samenloop van omstandigheden een krachtige symbolische betekenis. Het lijkt wel of er een archetypische ramp bestaat in het joodse bewustzijn. Tisja BeAv wordt alom ervaren als een dag die beladen is met duisternis; een typische, rampzalige dag voor het joodse volk.

Met Tisja BeAv wordt gelezen uit *Kinot*, een boek met klaagzangen. Het bestaat uit een aantal klaagdichten, volgens de traditie opgesteld door de profeet Jirmejahoe toen hij de Joden gadesloeg die werden meegevoerd in de Babylonische ballingschap in het jaar 586 BCE. *Kinot* werd de benaming voor een liturgisch genre dat bestaat uit van rouw en verdriet vervulde gedichten, speciaal samengesteld voor Tisja BeAv.

Een van deze gedichten heeft als refrein: *ma nisjtana halaila hazé mikol halelot*. Wat is het verschil tussen deze avond en alle andere avonden? Dit kan geen dom toeval zijn, alsof de auteur van de *Kina* niet zou hebben geweten wanneer het 'Ma Nisjtana' wordt gezegd. Dus waarom koos hij/zij voor zo'n bekende zin voor zijn refrein? Het samenvallen van een bepaalde dag in de week, van haggada en sidra, is één ding. Maar goedbeschouwd duidt alles erop dat er een

ideologische connectie bestaat tussen beide religieuze feesten. Enerzijds Pesach, en aan de andere kant van het spectrum Tisja Beav: vrijheid en bevrijding, dood en vernietiging; het ontstaan van een volk en de ondergang van een volk. Waar plaatsen wij onszelf op deze verbindingslijn? En is dit alles wat er te zeggen valt over de joodse geschiedenis en de ervaring van Joden – dat we steeds heen en weer worden geslingerd tussen deze twee polen?

Er zijn mensen die, treurig genoeg naar mijn mening, de joodse geschiedenis beschouwen als een tranendal, een aaneenschakeling van voorbije en nog komende Sjoa's. Wij vestigen ons ergens, het gaat een tijdje goed, maar dan keert men zich weer tegen ons. Maar de joodse geschiedenis en de ervaring van Joden is zo veel meer dan alléén antisemitisme.

De verbinding tussen Pesach en Tisja BeAv daagt ons uit om de balans te vinden tussen enerzijds onze behoefte aan zekerheid en veiligheid, en anderzijds overal opduikend antisemitisme te zien: waar je ook komt, bij ieder gezellig etentje, bij elk studentendebat, enzovoorts. De vraag is: Hoe vinden we een goed evenwicht tussen zelfgenoegzaamheid – we weten al hoe het in elkaar steekt – en een realistisch zicht op de gebeurtenissen?